

Zerre

(Hidâyet-i Kur'aniyenin Şuâından)

                                       

İ'lem Eyyühel-Aziz! Cenab-ı Hakk'a n zır ve ona v sıl olan yollar, kapılar; âlemin tabakaları, sahifeleri, m rekkebatı nisbetinde bir yek n teşkil etmektedir.  di bir yol kapandığı zaman, bütün yolların kapanmış olduğunu tevehhüm etmek, cehaletin en büyük bir şahididir. Bu adamın meseli, gayet büyük asker  bir kararg hı h vi büyük bir şehirde, kararg hın bayrağını görmediğinden, sultanın ve askeriyeğe ait bütün şeylerin ink rına veya teviline başlayan adamın meseli gibidir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Herşeyin b t nı z hirinden daha  l , daha kâmil, daha latif, daha güzel, daha müzeyyen olduğı gibi; hayat a daha kav , şuurca daha tamdır. Ve z hirde görünen hayat, şuur, kemal ve saire ancak b t ndan z hire süzülen za f bir tereşşuhtur. Yoksa b t n camid, meyyit olup da ilim ve hayatı dışarıya vermiş olduğuna zehaba ihtimal yoktur.

Evet karnın (miden) evinden; cildin, gömleğinden ve kuvve-i h fızan, senin kitabından nakş ve intizamca daha yüksek ve daha garibdir. Binaenaleyh  lem-i melek t, âlem-i şehadetten; âlem-i gayb, dünya ve  hiretten daha  li ve daha yüksektir. Maalesef nefs-i emmare, heva-i nefis ile baktığı için z hir  hayatlı,  nsiyetli bir perde gibi, meyyit ve zulmetli ve vahşetli zannettiğı b t n üstüne serilmiş olduğunu görüyor.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Senin yüzün, vechin o kadar küçüklüğü ile beraber geçmiş ve gelecek bütün insanların adedince kendisini onlardan ayıran ve tarif eden nişan ve al metleri h vi olduğı gibi, yüzünü teşkil eden esas ve erk nında da bütün insanlar ittifaktadır. B t n insanlarda biri tevafuk, diğeri tehal f olmak üzere iki cihet vardır. Tehal f

sh: » (Ms: 165)

ciheti Sâniin muhtar olduğuna, tevafuk ciheti ise Sâniin Vâhid-i Ehad olduğuna delalet ederler. Bu iki cihetin bir Kasıd'ın kasdıyla, bir Muhtar'ın ihtiyarıyla, bir Mürîd'in iradesi ile, bir Alîm'in ilmiyle olmadığını tevehhüm etmek, muhalâtın en acibidir. Fesûbhanallah! Yüzün o küçük sahifesinde nasıl gayr-ı mütenahî nişanlar dercedilmiştir ki, göz ile okunur da nazar ile, yani akıl ile görünmez.

İnsan nev'inde şu tehalûf ile beraber buğday, üzüm, arı, karınca nevilerindeki tevafuk, kör tesadûfün işi olmadığı güneş gibi aşikârdır. Mademki kesretin böyle uzak, ince, geniş ahval ve etvarında da tesadûfün müdahalesine imkân yoktur. Ve tesadûfün elinden mahfuzdur. Ve ancak bir Hakîm'in kasdı ve bir Muhtar'ın ihtiyarı ve Semî', Basîr bir Mürîd'in iradesinin daire-i tasarrufundadır.

“Tesadûf, şirk ve tabiat”tan teşekkül eden fesad şebekesinin âlem-i İslâmdan nefiy ve ihracına, Risale-i Nur'ca verilen karar infaz edilmiştir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Şeytanın ilka etmekte olduğu vesveselerden biri:

“Yahu, şu koyun veya inek, eğer Kadîr ve Alîm-i Ezelî'nin nakşı, mülkü olmuş olsa idi; bu kadar miskin biçare olmazlardı. Eğer bâtınlarında, içlerinde Alîm, Kadîr, Mürîd bir Sâniin kalemi çalışmış olsaydı, bu kadar cahil, yetim, miskin olmazlardı.” diyen ve cinnî şeytanlara üstad olan ey şeytan-ı insî! Cenab-ı Hak, her şeye lâıyıkını veriyor ve maslahata göre veriyor. Eğer atâsı, in'amı bu kaideden hariç olsa idi, senin eşeğinin kulağı senden ve senin üstadlarından daha akıllı, daha âlim olması lâzımdı. Ve senin parmağın içinde senin şuur ve iktidarından daha çok bir şuur, bir iktidar yaratırdı. Demek her şeyin bir haddi var. O şey, o had ile mukayyedir.

Kader, her şeye bir mikdar ve o mikdara göre bir kalıp vermiştir. Feyyaz-ı Mutlak'tan aldığı feyze olan kabiliyeti o kalıba göredir. Malûmdur ki, dâhilden harice süzülen cüz-ü ihtiyarî mizaniyla, ihtiyaç derecesiyle, kabiliyetin müsaadesi ile hâkimiyet-i esmanın nizam

ve tekabülüyle feyz alınabilir. Maahaza, şemsin azametini bir kabarcıkta aramak, akıllı olanın işi

değildir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! İnsan, hikmet ile yapılmış bir masnudur. Ve Sâniin gayet hakîm olduğuna, yaptığı vuzuh-u delalet ile sanki mücessem bir hikmet-i nakkaşedir. Tecessüd etmiş bir ilm-i muhtardır. İncimad etmiş bir kudret-i basîre olduğu gibi öyle bir fiilin mahsûlüdür ki, istidadı irade ettiği şeyi kendisine veriyor. Öyle bir in'am ve ihsanın ke

sh: » (Ms: 166)

sifidir ki, bütün hacatına vâkıftır. Öyle bir kaderin tersim ettiği bir surettir ki, bünyesine lâzım ve münasib şeyleri bilir. Bu malûmat ile her şeyin mâlikî olan Mâlik'inden nasıl tegafûl eder; ve bütün cinayetlerini bilen, hacatını gören, vaveylâlarını işiten Semi', Basîr, Alîm, Mucîb olarak üstünde bir Rakib'in bulunmamasını nasıl tevehhüm edebilir?

Ey nefs-i emmare! Ne için kendini hariç tevehhüm ediyorsun? Eğer evamire imtisal dairesinden çıkarsan, ya herkesin ayağını öpercesine mûraat ve ihtiram etmeğe mecbur olursun. Veya ehemmiyet vermeyerek "Zalim-i Alelküll" olacaksın. Bu yük ağırdır, taşıyamıyacaksın. En iyisi, ecnebi olan şirki terk ile mülküllahın dairesine gir ki, rahat edesin. Ve illâ, sefineye binip yükünü arkasına alan ebleh adam gibi olacaksın.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Bir insanı yaratan Hâlık'ın, âlemi müştamilâtıyla beraber yaratmasında bir bu'd, bir garabet yoktur. Zira bir insanın yaratılışı, içerisinde bulunan eşyanın yaratılmasından ibaret olduğu gibi, âlemin de yaratılışı müştamilâtının yaratılışından ibarettir. Ve keza insan, âleme bir enmuzec ve küçük bir fihristedir. Çünkü kavunun hâlıkı, çekirdeğinin hâlıkından başkası olması mümteni'dir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Senin iktidarın kısa, bekan az, hayatın mahdud, ömrünün günleri ma'dud ve her şeyin fânidir. Öyle ise, şu kısa, fâni ömrünü fâni şeylere sarfetme ki, fâni olmasın. Bâki şeylere sarfet ki, bâki kalsın.

Evet yaşadığın ömürden dünyada göreceğin istifade ancak yüz sene olur. Bu yüz sene ömrünü yüz tane hurma çekirdeği farzedelim. Bu çekirdekler iska edilip muhafaza edilirse, ilâ-mâşâallah

semere verecek yüz tane ağaç olur. Aksi takdirde ateşe atıp yakmaktan başka bir istifadeyi te'min etmez. Kezalik senin o yüz senelik ömrün de, şeriat suyu ile iska ve âhirete sarfedilirse, âlem-i bekada ilelebed semerelerinden istifade edeceksin. Binaenaleyh semeredar yüz tane hurma ağacını terk ve yüz tane çekirdeklerine kanaat ile aldanırsa, o adam, Hutame'ye (cehenneme) hatab olmaya lâyıktır.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Evham, şübehât, dalâletin menş'e ve mahzenlerinden biri: Nefis, kendisini kader ve sıfât-ı İlahiyenin tecelliyat dairesinden hariç addeder. Sonra tecelliyata mazhar olanlardan birisinin mevkiinde kendisini farzeder. Onda fena olur. Sonra başlar bazı teviller ile o şeyi de Allah'ın mülkünden, tasarrufundan çıkartır. Kendisinin girmiş olduğu şirk-i hafîye girdirir. Ve şirk-i hafîden aldığı bazı halleri o mâsum'a da aksettirir.

sh: » (Ms: 167)

Hülâsa: Nefs-i emmare, devekuşu gibi aleyhine olan şeyi lehine zanneder. Veya sofestaî gibi münakaşa edenleridir ki, vekilleri birbirini reddeder. Taâruzan, tesakutan kabilinden: "Hiç birisi de hak değildir" diye hükmeder.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Gâfil nefis, âhireti dünyanın bitişiğinde ve dünya ile bağlı bir menzil zann ediyor. Bu itibarla nefsin elinde iki silâh vardır. Dünyanın zeval ve fenasının eleminden kurtulmak için âhireti düşünmekle ümidvar olur. Âhiret için lâzım olan a'mal külfetine gelince, gaflet veya tegafül ile ondan da kendisini kurtarır. Ölmüş olanların hayatta olmadıklarını düşünmüyor. Ancak sefere gidenler gibi, görünmüyorlarsa da hayattadırlar, diye zanneder. Ve ölüme o kadar ehemmiyet vermiyor. Bazı dünyevî işlerini ebedileştirmek için şöyle bir desisesi de vardır ki: "Matlublarımin dünyada semereleri olmasa da, esasları âhiret ile muttasıl ve âhirette faideleri vardır" diye müteselli oluyor. Meselâ: İlim gibi, "Dünyada menfaati olmasa bile âhirette faidesi vardır" diye iyi ciheti göstermekle, kötü ciheti altında yutturur.

Hülâsa: Nefis, devekuşu gibidir. Şeytan sofestaî, heva da bektaşîdir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Halk-ı eşya hakkında "mûcibe-i külliye" sâdık olmadığı takdirde "sâlibe-i külliye" sâdık olur. Yani ya bütün eşyanın hâlıkı Allah'tır veya Allah hiç bir şeyin hâlıkı değildir. Çünkü eşyanın arasında muntazam tesanüd ile halk ve yaratmak, tecezziyi kabul etmez bir külldür, bâziyet yoktur. Ya mûcibe-i külliye olacaktır veya sâlibe-i külliye olacaktır. Başka ihtimal

yok. Her Őeyde illetin ademini tevehhüm eden vehmin vâhi hükmünde bir kıymet yok.
Binaenaleyh edna bir Őeyde Hâlıkıyet eseri göründüğü zaman, bütün eşyada tahakkuk eder.

Ve keza Hâlık ya birdir veya gayr-ı mtenahîdir, evsat yoktur. Zira Sâni' vâhid-i hakikî olmazsa, kesîr-i hakikî olacaktır. Kesîr-i hakikî ise gayr-ı mtenâhîdir.

Maahaza nuru neŐredeninin nursuz, icad edenin vcudsuz, îcab ettirenin vcubsuz olması muhaldir.

Ve keza ilim sıfatını ihsan edenin ilimsiz, Őuuru ihsan edenin Őuursuz, ihtiyarı verenin ihtiyarsız, iradeyi verenin iradesiz, kâmil Şeylerin sâniî gayr-ı kâmil olduğunu telakki etmek muhaldir.

Ve keza aynı tersim, basarı tasvir ve nazarı tenvir edenin basarsız olduğunu düŐünmek, ancâk basar ve basiretten mahrum olan adamın

sh: » (Ms: 168)

iŐidir. Maahâza masnâdaki kemalât, tamamen Sâni'deki kemalden akan bir feyizdir. Fakat kuŐlardan yalnız sineği gören, tanıyan bir mikrop, kartalı gördüğü zaman "Bu kuŐ değildir." der. Çünki sinekteki Őeyler onda yoktur.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Nefs-i nâtıkanın en yüksek matlubu devam ve bekadır. Hattâ vehmî bir devam ile kendisini aldatmazsa hiğbir lezzet alamaz. Ŗyle ise ey devamı isteyen nefis! Daimî olan bir Zât'ın zikrine devam eyle ki, devam bulasın. Ondan nur al ki snmeyesin. Onun cevherine sadef ve zarf ol ki kıymetli olasın. Onun nesim-i zikrine beden ol ki, hayatdar olasın. Esmâ-i İlahiyeden birisinin hayt-ı Őuayıyla temessük et ki, adem deryasına dŐmeyesin.

Ey nefis! Seni tutup düŐmekten muhafaza eden Zât-ı Kayyum'a dayan. Senin mevcudiyetinden dokuz yüz doksan dokuz parça Onun uhdesindedir. Senin elinde yalnız bir parça kalır. En iyisi o parçayı da Onun hazinesine at ki rahat olasın.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Ey nefis! Eğer takva ve amel-i sâlih ile Hâlıkını razı etti isen, halkın rızasını tahsile lüzum yoktur; o kâfidir. Eğer halk da Allah'ın hesabına rıza ve muhabbet gösterirlerse, iyidir. Şâ yet onlarınki dünya hesabına olursa kıymeti yoktur. Çünki onlar da senin gibi âciz kullardır. Maahâza ikinci şıkkı takib etmekte şirk-i hafî olduğu gibi, tahsili de mümkün değildir. Evet bir maslahat için sultana müracaat eden adam, sultanı irza etmiş ise, o iř görülür. Etmemiş ise halkın iltimasıyla çok zahmet olur. Maamafih yine sultanın izni lâzımdır. İzni de rızasına mütevakkıftır.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Vâcib-l Vücud zâtında, mahiyetinde mmkine benzemediği gibi, ef'alinde de benzemiyor. Çünki Vâcib-l Vücud'un kudretine nisbeten yakın-uzak, az-çok, küçük-büyük, ferd-nev', cz'-küll aralarında fark yoktur. Ve keza onun fiilinde bizzât mübaşeret yoktur. Fakat mmkinin kudreti bu derece değildir. Bunun için nefis, Vâcib-l Vücud'un ef'alini fiillerine benzetemiyor. Hakikatını fehmetmekte akıl mütehayyir kalıyor. Fiili fâilsiz zannediyor.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Arslan gibi hayvanların diş ve penelerine bakılırsa, iftiras ve parçalamak için yaratılmış oldukları anlaşılır. Ve kavunun, meselâ, letafetine dikkat edilirse, yemek için yaratılmış olduğu hissedilir. Kezalik insanın da istidadına bakılırsa, vazife-i fitriyesinin ubudiyet olduğu anlaşıldığı gibi; ruhanî ulviyetine ve ebediyete olan derece-i iştiyakına da dikkat edilirse, en evvel insan bu âlemden daha

sh: » (Ms: 170)

latif bir âlemde ruhen yaratılmış da, teçhizat almak üzere muvakkaten bu âleme gnderilmış olduğu anlaşılır.

Ve keza insan, hilkat semeresi olduğundan anlaşılır ki: İnsanlardan bir çekirdek var ki, Cenab-ı Hak şecere-i hilkati o çekirdekten inbat etmiştir. O ekirdek de ancak ve ancak bütün ehl-i kemalin ve belki nev'-i beşerin nısfının ittifakıyla efdal-l halk, seyyid-l enam Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm'dır.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Siyah ve beyaz nakışlar ile nakışlı bir imame ile kre-i arzın kafasını saran semavat ve arzın nâzım ve hâlıkı olan Allah'ın Uluhiyetine lâyıktır ki, âlemin bazı safahatını miskin bir mmkine tevdi' ve tefviz etsin. Arşın sahibinden maada, arşın altındaki şeylere bizzât tasarruf eden imkân dairesinde kimse var mıdır! Kellâ. Çünki o kudret kısa ve kasır olmayıp

muhiht bir kudret olduğundan, açık bir yer, bir delik kalmıyor ki, gayr müdahale etsin. Maahaza ceberutiyet ve istiklaliyetin izzeti ve kendini sevdirmek ve tanıtırtmak muhabbeti, gayre müsaade etmiyor ki, arada ibadullahın enzarını kendine celbeden ism bir vasıta bulunsun. Maahaza küll ile cz'de, nev' ile ferdde yapılan tasarrufat, birbirinin içinde mtedhil ve yekdiğerine mtesanid olduğundan, o tasarrufları ayrı ayrı fillere vermek mümkün değildir. Meselâ: Âlemin nizam, intizam ve tasarrufunda arzın tedbiri dhildir. Arzın tedbirinde insanın da tedbiri dhildir. Ve aynı zamanda bu tasarrufat yapılırken, başka nevilerin de şuunatına bakılır. Ve hceyrat-ı bedeniye ile zerrat dahi yaratılıyor. Ve hkeza bütün bu tasarrufat btn safahata aynı kudretle yapılır. Nasilki şemsin nurundan, katre ve kabarcıklara varıncaya kadar hiç bir şey hariç kalmıyor. Btn eşya o nur ile tenevvür ediyor.

Kezalik bütün tasarrufat, kudret-i ezeliyeye aittir. Başka bir şeyin müdahalesi yoktur. Küreden zerreye varıncaya kadar o kudretin tasarrufundan hariç değildir.

Hülâsa: Arının dimağını, mikrobun gözünü tanzim eden zât, senin ef'al ve a'malini mühmel, başiboş, hesabsız, kitabsız bırakmayarak “İmam-ı Mübin”de yazar. Ona göre muhaseben olacaktır.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Her bir masnuda, her bir zerrede görünen tasarruf-u mutlak, kudret-i muhita ve hikmet-i basîrenin delalet ve şehadetleriyle sabittir ki, bütûn eşyanın Sâanii, vâhiddir, şeriki yoktur. Ne kudretinde inkısam var, ne iktidar ve ihtiyarında tecezzi vardır. Binaenaleyh Sâni' ancak Vâcib-ül Vücud olacaktır ki, kaderin mizanıyla yürüyen kudretine bir nihayet yoktur.

sh: » (Ms: 171)

İ'lem Eyyühel-Aziz! Sinek, örümcek, pire gibi küçük hayvanlar, fil, camus, deve gibi büyük hayvanlardan daha zeki, hilkatçe daha güzel, san'atça daha tam oldukları halde, bunların ömrü kısa onlarınki uzun, bunların zâhiren menfaatleri yok, onlarınki var. İşte bu hal, hilkat-i eşyada Sâniin külfeti olmadığına ve her şeyin vücuda gelmesi ancak "Kün" emriyle olduğuna bâhir bir bürhandır. □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□

İ'lem Eyyühel-Aziz! ﷻ ﷻﷻﷻﷻﷻﷻ ﷻﷻﷻﷻﷻﷻﷻﷻ ﷻﷻEvet Allah ilmi, iradesi, kudreti ve sair sıfatıyla muhittir. Daire-i ihatasından hariç bir şey yoktur. Fakat insan cüz'î ve kısa zihniyle Allah'ın azametini ve şemsin etrafında seyyaratı tedvir ettiğine bakarken, meselâ arı gibi, küçük

hayvanlar ile iştigal etmesini uzak görüyor. Çünkü Vâcib-ül Vücud'u, mümkünine kıyas ediyor. Halbuki bu kıyasa göre küçük hayvanlara büyük bir zulüm olur. Çünkü onlar da

□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□

□□□□□□□□□□

kaziyesince Hâlıklarını tesbih etmekle, Allah'tan maada kimseyi Rab tanımıyorlar. Binaenaleyh büyüğün küçüğe tekebbür etmeye hakkı yoktur.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Umumî olan bir in'am ile inayet-i şahsiye arasında münafat yok. Meselâ: Bir ziyafete yapılan umumî bir davet altında şahıslar da davet edilmiş olur. Yani, bu ziyafet umumî olduğundan davet umumiyette kalır, şahıslar nazara alınmıyor, denilemez. Binaenaleyh Allah'ın nimetleri vakıf malı veya nehir suyu gibi umumî olup, in'amında şahıslar kasdedilmemiş değildir. Ancak o umumiyette hususiyet de maksuddur. Binaenaleyh eşhas o umumî in'amda kasdedilmediklerinden o nimetlere karşı şükretmeye mükellef olmadıklarına zehab etmek hatadır.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Yarın seni zillet ve rezaletlere maruz bırakmakla terkedecek olan dünyanın sefahetini bugün kemal-i izzet ve şerefle terkidersen pek aziz ve yüksek olursun. Çünkü o seni terketmeden evvel sen onu terkidersen, hayrını alır, şerrinden kurtulursun. Fakat vaziyet ma'kuse olursa, kaziye de ma'kuse olur.

sh: » (Ms: 172)

İ'lem Eyyühel-Aziz! Fısk çamuruyla mülevves olan medeniyet, insanları da o çamur ile telvis ediyor. Ezcümle: Riyayı şan ve şeref ile iltibas etmiş. İnsanları da o pis ahlâka sevk ediyor. Hakikaten insanlar o riyaya öyle alışmışlar ki, şahıslara yaptıkları gibi milletlere hattâ unsurlara bile yapıyorlar. Gazeteleri o riyaya dellâl, tarihleri de alkışçı yapmışlardır. Bu yüzden şahsî hayatlar "Hamiyet-i cahiliye" ünvanı altında unsurî hayatlara feda edilmektedir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Nübüvvet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) isbat eden delillerden biri de tevhiddir. Evet meratibiyle tevhid bayrağını kâinatın en üst tepesi üstünde dikmiş olan ve enzar-ı âleme karşı makamlarıyla beraber tevhide dellâllık eden ve enbiyanın mücmel bıraktıkları hakaikî tafsilâtıyla beyan eden ve açıklayan ancak ve ancak Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dır. Binaenaleyh tevhidin hakikat ve kuvveti nisbetinde nübüvvet-i Ahmediyeye (A.S.M.) hak ve hakikattir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Sath-ı âlemde kurulan şu sergi-yi İlahîde teşhir edilen tezyinata, kemalâta, güzel manzaralara ve rububiyetin haşmetiyle uluhiyetin azametine bir müşahid, bir müteazzih, bir mütehayyir, bir mütefekkir lâzımdır ki, o güzellikleri görsün; o manzaralar arasında tenezzüh etsin; o hârika nakışlara, zînetlere tefekkür ile hayran olsun. Sonra o sergiden Sâni'in celaline, Mâlikinin iktidar ve kemalâtına intikal ile Onun azametine secde-i hayret etsin. Bu vazifeyi îfa edecek insandır. Çünki insan gerçi cahil, zulmetli bir şeydir amma, öyle bir istidadı vardır ki, âleme bir enmuzec ve bir nümune olmaya liyakatı vardır. Hem o insanda öyle bir emanet vedia bırakılmıştır ki, onun ile gizli defineyi bulur, açar. Hem o insandaki kuvvetler tahdid edilmeyerek mutlak bırakılmıştır. Buna binaen küllî bir nevi şuur sahibi olur ki, Sultan-ı Ezel'in azamet ve haşmetinin şaşıasını idrak ediyor.

Evet maşukun hsn, âşıkın nazarını istilzam ettiği gibi, Nakkaş-ı Ezelî'nin rububiyeti de insanın nazarını iktiza eder ki, hayret ve tefekkür ile takdir ve tahsinlerde bulunsun.

Evet gül ve çiçeklerin yüzlerini güzelleştiren zât, nasıl o güzel yüzlere arılardan, blbllerden istihsan âşıkları icad etmesin. Ve güzellerin güzel yüzlerinde güzelliği yaratan, elbette o güzelliğe müştakları da yaratır.

Kezalik bu âlemi şu kadar zînetler ile, nakışlar ile tezyin eden Mâlik-l Mülk, elbette ve elbette o hârika, antika, mu'cize manzaraları, zînetleri, seyircilerden, müşahidlerden, âşık ve müştaklardan, ârif dellâllardan hâlî bırakmayacaktır. İşte câmiyeti dolayısıyla insan-ı kâmil,

sh: » (Ms: 173)

halk-ı eflâke ille-i gaiye olduğu gibi, halk-ı kâinata da semere ve netice olmuştur.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Eşya arasındaki tevafuk, Sâniin Vâhid, Ehad olduğuna delâlet ettiği gibi, aralarında bulunan muntazam tehalf de, Sâniin Muhtar ve Hakîm olduğuna şehadet eder. Meselâ: Hayvanların bilhassa insanların esas a'zalarındaki tevafuk, bilhassa çift a'zalardaki temasl, Hâlıkın vahdetine bürhan olduğu gibi, keyfiyetler ve şekillerdeki tehalf de Hâlıkın ihtiyar ve hikmetine delâlet eder.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Mahlukatın en zalimi insandır. İnsan, kendi nefsine olan şiddet-i muhabbetten dolayı kendisine hizmeti ve menfaati olan şeyleri hem sever, hem kıymet verir. Semeresinden istifade gördüğü şeylere abd ve köle olur. Aksi halde ne sever ve ne kıymet verir. Ve keza hayatın icadında ille-i gaiyenin yalnız hayat olduğunu bilir. Cenab-ı Hakk'ın icad ettiğ "Hayy"larda hedef ittihaz ettiğ binlerce hikmetlerinden haberi yok. Acaba imkân ve ihtimalden hariç midir ki, âlemde görünen ş eşya-yı hârika daha garib, daha hârika ve daha mu'cize melektî, berzahî, misalî şeylere bazı nümune ve bazı esaslar olmasın?

İ'lem Eyyühel-Aziz! Cenab-ı Hak kâinatı teşkil eden zerratı, şeriat-ı fitriyesine msahhar ve muti' ve evamir-i tekviniyesine de mnkad ve mümessil kılmıştır. Bir arı, "Kn" emrine imtisalen matlub bir şekle girdiğ gibi, herhangi bir hayvan da aynı emre imtisalen irade edilen vaziyetlere girer.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Şems, kamer, yıldız, arz gibi ecramı kabzasında tutan kudret, o ecramı öyle bir shuletle tanzim etmiştir ki, dağılan tesbih tanelerini ipe dizen adam gibi, ne bir acz görmüştür ve ne başkasının yardımına ihtiyaç olmuştur.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Bir katre su, bir deniz suyu ile mttehiddir. Çünki ikisi de sudur. Nehir suyu ile de mttehiddir. Çünki ikisinin de menşe'leri semadır. Ve keza bir küçük balık balina balığı ile mttehiddir. Çünki nvanları birdir. Kezalik esma-i İlahiyeden bir hceyreye veya bir mikroba tecelli eden bir isim, kâinatı ihata eden isim ile mttehiddir. Çünki msemmaları birdir. Meselâ: Btn kâinata taalluk ve tecelli eden Alîm ismiyle bir zerreye taalluk eden Hâlık ismi, msemmada mttehiddirler. Hurma ağacına taalluk eden Musavvir ismiyle de, semeresine taalluk ve tecelli eden Münşi ismi, müsemma

sh: » (Ms: 174)

da mttehiddirler. Zâten en büyük şeye tecelli eden isim ile en küçük bir şeye tecelli etmemesi muhaldir.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Mümkün nvanı altındaki eşyanın vücudunda tegayyr var. Yani keyfiyetleri, halleri değışir. Binaenaleyh mümkün olan bir şeyin daima bir halde tevakkuf ve skt etmekle atalette kalması, o şeyin ahval ve keyfiyetleri için bir nevi ademdir. Çünki o şeyin istikbal halleri ademde kalır, yol bulup vücuda gelemmez. Adem ise büyük bir elem ve bir şerr-i mahzdir.

Binaenaleyh faaliyette lezzet olduğu gibi, ahval ve şuuratta da bir tebeddül olup, bu tahavvül ve tebeddülünden neş'et eden teessürat, teellümat, bir cihetten çirkin ise de birkaç cihetten de güzeldir. Evet bir şeyin şekillerinde vukua gelen devir ve teslim sırasında gidenler müteessir, gelenler de memnun olurlar. Ve bu sayede hayat tasaffi eder, temizlenir. Vücut da teceddüd eder.

sh: » (Ms: 175)